

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Николай Тодоров Колев
Секция по гражданскоправни науки към
Института за държавата и правото при БАН

относно материалите, представени за защита на дисертационен труд на тема **„Договорът за потребителски кредит“** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и прави науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Гражданско и семейно право“, от Петя Петкова Стоянова, докторант в Института за държавата и правото при БАН

1. Относно процедурата и представените публикации.

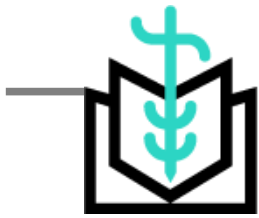
Със Заповед № РД-09-20/28.02.2023 г. на директора на ИДП при БАН съм определен за член на научно жури за защита на дисертационен труд на тема **„Договорът за потребителски кредит“** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и прави науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Гражданско и семейно право“, от Петя Петкова Стоянова, докторант в Института за държавата и правото при БАН.

Докторантката Петя Стоянова е представила дисертационен труд на тема **„Договорът за потребителски кредит“**. Темата на представения труд отговаря на одобрената тема на дисертацията. Докторантът е посочил и 7 публикации по темата на дисертацията. Не са налице данни за плагиатство в представения дисертационен труд и научните публикации по темата на дисертацията.

2. Биографични данни.

През 1996 г. докторантката Петя Петкова Стоянова е завършила висше юридическо образование, специалност Право, в Юридическия факултет на Бургаски свободен университет. Професионалният си път започва като съдебен кандидат в Бургаски окръжен съд, адвокат във Варна, младши съдия в Бургаски окръжен съд. От 2014 г. работи като съдия в Софийски районен съд.

Наред с това докторантката Петя Стоянова се занимава и с преподавателска дейност като хоноруван асистент по дисциплината Гражданско право – обща част в Юридическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и като преподавател по Гражданско право, Гражданско процесуално право, Вещно право, Облигационно право в Националния институт на правосъдието.

ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

Докторантката Петя Стоянова е придобила сертифицирана специализация по юридически английски език в Нов български университет. Преминала е и редица квалификационни обучения и специализации, проведени от Европейската правна академия, Европейската мрежа за съдебно обучение, Института за държавата и правото при БАН, Националния институт на правосъдието, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, и други организации.

3. Процедура.

Докторантката Петя Стоянова е зачислена като задочен докторант по Гражданско и семейно право със Заповед № РД-09-66 от 10.07.2015 г. на Директора на Института за държавата и правото при БАН, считано от 01.10.2015 г., като крайният срок на обучението ѝ е удължен до 01.10.2020 г. Темата на дисертационния труд първоначално е била „Потребителският кредит – правен проблем“, но със Заповед № РД-09-122 от 17.12.2020 г. на Директора на Института за държавата и правото при БАН е променена на: „Договор за потребителски кредит“. Научен ръководител при зачисляването на докторантката е проф. д-р Поля Голева, а по-късно със Заповед № РД-09-102 от 24.11.2022 г. на Директора на Института за държавата и правото при БАН за научен ръководител е определен доц. д-р Николай Колев.

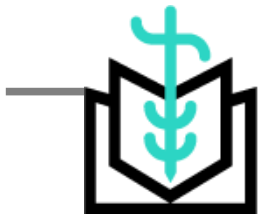
4. Относно представената дисертация.

Представеният дисертационен труд е в обем 288 страници, включващи и библиографска справка от съчинения на български, английски, руски и турски език. Трудът е съставен от увод, шест глави и заключение, като всяка глава се дели на раздели и подраздели.

В увода са посочени обектът, целите, предметът, задачите и методите на изследването.

Глава първа е разделена на два раздела. Първият раздел е посветен на историческото развитие на договора в света и в България, а вторият – на правната уредба на договора според правото на Европейския съюз, в България и в някои други страни. В първия раздел на глава първа се търсят корените на изследвания договор в историческото развитие на договора за заем за потребление, а във втория раздел на глава първа се прави анализ на правната уредба на договора според правото на Европейския съюз, в България и в някои други страни като Великобритания, Руската федерация и Република Турция.

Глава втора от дисертационния труд се състои от четири раздела. Първият раздел е посветен на понятието за договор за потребителски кредит, вторият – на правната характеристика на договора, в третия се извършва отграничаване на договора за потребителски кредит от други сродни договори, а в четвъртия се определят видовете договори за потребителски кредит, като целта е да се намерят специфичните особености на изследвания договор и обособяването му като самостоятелен договор.

ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

В третата глава се разглеждат сключването, прекратяването и изменението на договора за потребителски кредит, включително въпросите на преддоговорните отношения и сключването на договора за потребителски кредит при общи условия.

Четвъртата глава е посветена на съдържанието на облигационното правоотношение, породено от договора за потребителски кредит, като последователно и задълбочено са разгледани и анализирани правата и задълженията на страните по него. Съвсем логично в следващата глава е отделено внимание на последиците от неизпълнението на задълженията на страните по договора за потребителски кредит.

В шестата глава се анализират някои от основанията за недействителност на договора за потребителски кредит, включително формите на нищожност на договора за потребителски кредит, предоставен под формата на заем, например противоречието със закона, заобикалянето на закона, липса на форма, липсата на фактически състав.

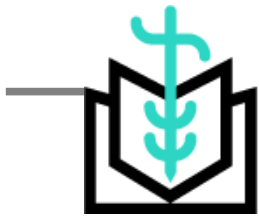
След всяка от изготвените части от дисертацията са формулирани изводи.

В заключението са оформени постигнатите научни резултати от изследването, като са формирани изводи, отчетени са проблемните области на правната уредба и практиката и са направени предложения *de lege ferenda*.

В българската правна теория въпросите на правната същност на договора за потребителски кредит под формата на заем са предмет предимно на статии и студии. Трябва да се отбележи, че представеният дисертационен труд е първото задълбочено съчинение, което е посветено изцяло на договора за потребителски кредит под формата на заем. Като такова съчинението съдържа и първото систематично цялостно изследване на този въпрос, което само по себе си определя неговия приносен характер. Трябва да се отбележи също така, че темата има интердисциплинарен характер, понеже при анализа на правните въпроси неизбежно се засягат въпроси на обща теория на гражданското право, облигационно право, търговско право, граждански процес. Докторантката не се е притеснила от това предизвикателство и според мен успешно се е справила с необходимостта от комплексен подход към поставените въпроси, което показва дълбочината на познанията ѝ и способността ѝ за научен анализ.

Докторантката е обсъдила в пълнота всички въпроси по поставената тема, а направените заключения са добре аргументирани. Докторантката разработва поставените въпроси задълбочено, като проявява способностите си за детайлен и критичен анализ. Тя застъпва собствено разбиране по дискуссионните моменти и не се притеснява да аргументира критичната си позиция към действащата правна уредба.

В дисертационния труд е използван значителен научен апарат от съчинения на български, английски, руски и турски език. При изследването си докторантът е анализирал цялата съвременна българска правна литература по поставените въпроси, разглеждайки становищата на отделните автори, изяснявайки противоречията в тях и в много случаи допълвайки ги със собствени аргументи, а там, където не възприема определени техни виждания, спори с тях, като

ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

спорът се отличава с коректност към застъпваните тези и обоснована критика. Прави впечатление, че по всеки един дискуссионен въпрос авторът изяснява представените в теорията становища и винаги изразява и обосновава своето лично становище; този подход без съмнение заслужава адмирации. Достойнство на труда е сравнително правният анализ, както и историческият анализ.

Като достойнство на съчинението трябва да се посочи и подробният анализ на относимата практика на българските съдилища, както и на СЕС. Темата на дисертационния труд предполага такъв анализ и показва практическата полза от дисертационния труд, както и умението на автора да включи в аргументите си доводи, изведени от конкретни практически казуси, които са станали предмет на съдебни решения.

Трудът съдържа редица теоретични приноси, освен основния, който вече посочих по-горе – първо монографично съчинение, посветено на договора за потребителски кредит под формата на заем.

Като важни приноси трябва да бъдат посочени анализът на правните характеристики на договора за потребителски кредит и отграничението му от сходни правни фигури, на особеностите на сключването на разглеждания договори и на основанията за недействителността му, както и на съдържанието на облигационното правоотношение, породено от договора. Важно място в дисертацията заемат множеството предложенията *de lege ferenda*, които авторът прави в резултат от работата си и които засягат важни въпроси на договора за потребителски кредит.

Приложените научни публикации още веднъж доказват умението на докторантката да тълкува и анализира актуални и съществени правни проблеми и да достига до изводи, които са и с практическо значение.

В обобщение, в дисертацията си съдия Петя Стоянова успява да ни представи подробен и детайлен научен анализ на поставения въпрос, като е безспорна и практическата полза от представената дисертация. Съчинението ще бъде изключително полезно за практикуващите юристи и съдия Стоянова трябва да бъде насърчена за публикуване на дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд на тема „Договорът за потребителски кредит“ трябва да бъде оценен като навременно и задълбочено изследване на незадълбочено разработена досега в българската теория тема с несъмнено практическо значение. Дисертацията съдържа множество приносни моменти, а застъпените в нея тези и изводи в голямата си част са добре аргументирани. Дисертационният труд съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката, и показва, че докторантът притежава задълбочени теоретични знания и способности за самостоятелни научни изследвания.

ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

Предвид гореизложеното считам, че представеният дисертационен труд покрива напълно нормативните изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Гражданско и семейно право“, от Петя Петкова Стоянова, задочен докторант в Института за държавата и правото при БАН. Поради което предлагам убедено на членовете на научното жури да гласуват тя да бъде присъдена на Петя Петкова Стоянова.

31.03.2023 г.

град София

С уважение: _____

доц. д-р Николай Колев